

NOVI
ZVON

NOVI
ZVON

Revija za sodobno književnost
avgust 2020

KAZALO

POEZIJA	5
Doris Bubnjić	6
<i>Na uho</i>	6
<i>Popotnica</i>	7
Lenart Sušnik	8
<i>Nedelja</i>	8
<i>Hiše</i>	10
<i>Ljudje s končne postaje</i>	11
Nika Škof	12
<i>Dovolj</i>	12
Aljaž Primožič	13
<i>vsak dan smo večji</i>	13
<i>čisto majhna sva šla v gozd</i>	14
<i>kje si obstal</i>	15
<i>in če se veter enkrat izprazni</i>	16
Vid Karlovšek	18
<i>Dežnikarji</i>	18
<i>Čarovnija ali Traktat o minljivosti</i>	20
Alina Špan	21
<i>Metafizično</i>	21
Lara Gobec	22
<i>banjaluka</i>	22
<i>na ulici dušana kvedra</i>	23
<i>konji prihajajo</i>	24
Nela Poberžnik	25

3000	25
Bencin	26
Lizocim	27
Spomenik	28
Sonja Grmovšek	29
Valovanje	29
PROZA	30
Nastja Koritnik	31
<i>Mrtvo leglo (gospe) profesorice Ovca</i>	31
Alina Špan	54
<i>Prvi gumb</i>	54
Tomo Podstenšek	56
<i>Tehnični in registracija</i>	56
PREVODI	60
Nikola Šimić Tonin (prevedla Andreja Hrašćanec)	61
<i>Zvezde na doseg roke</i>	61
Alena Begić (prevedla Natalija Milovanović)	64
<i>Zapor</i>	64
STRIP	67
Janez Grm	68
<i>Pina v brlogu pohujšanja</i>	68
B(R)LOG	72
Izposojevalka besed	73

POEZIJA

Doris Bubnjić

Na uho

Stala sva
zaljubljena
v času.

Gledala sem
oči vibrirajoč
v basu,
nogi, sneru,
tvojih sivih las.

Na glas
povej,
da me ljubiš
tiho.

Na uho.

Popotnica

Radijske valove
sva fotografirala
v plastični vrečki,
zrcalo najine ljubezni.

Vzela sem ključ
in krenila po poti,
ki sem jo prejšnji dan
narisala na zemljevid.

Hvala,
hvala,
hvala

za črni dežnik!

Lenart Sušnik

Nedelja

I

Pijača da napolni

Pijača, da napolni kozarec

Hkrati napolni tebe

II

Ne pišeš

da bi bil lep

pišeš

ker si grd

in nič ni gršega

od te usrane beležke

ki je tako ali tako

ne najdem

III

S trudnimi očmi

in razpokanimi

ustnicami

Se poslavljamo od nedelje

IV

Tap tap

ha ha

tap tap tap

deževalo bo
taptaptaptap
zdaj lahko kričim

Hiše

Hiše so knjige
v njih zgodbe
velike, majhne, žalostne
enakovredne

včasih se mi
o njih sanja.
v sanjah berem vse
naenkrat

Ljudje s končne postaje

Mi smo ljudje
s končne postaje
nič nas ne veseli
in nič ne omaje.
Od glave do glave s prašne postaje
dan za dnem
in dnem za dan.
Naša beseda ni ep
v svilo stkan
Naš dom ne vreden potopisov
ne popisovanj
Mi samo smo
dan za dnem
in dnem za dan.
Človek,
s končne postaje sem pravi,
ko mu glava zakinka
ob krhki postavi
Človek sem,
Pravi.
Četudi me najdeš,
na končni postaji.
To si tiho šepeta
ves zgrbljen in sam
plašči in klobuki pa lebdijo mimo,
dan za dnem
in dnem za dan.

Nika Škof

Dovolj

Ljubiva se med vsakodnevnimi besedami,
s kapljami vprašanj na pregibih telesa.

Vame zasadiš vznemirjenje
in z dotikom ga izdihnem vate.

V želji po razpiranju
se mi napnejo stegna.

Čvrsti jih dosegljivost
rahljanja utelešenosti.

Pomislim,
tudi pokrajina ne upošteva meja,
ki jih prehajava polna sprenevedanja.

In to je dovolj.

To je zame dovolj.

Aljaž Primožič

vsak dan smo večji

predstavlja si fantka
ob podboju vrat
kamor je babica pred leti
narisala kratke črtice
ki so za prst oddaljene
druga od druge
in dedka
ki z nekim čudnim
ponosom opazuje
koliko je vnuk zrasel v enem letu
vsak dan smo večji
in prostori vsak dan
malo manjši
malo težji
če so zraven drugi
ki niso babice in dedki
vsaka pesem malo daljša
če v njej vsaj enkrat
ne omenim tebe
in prostora med črticami
je z vsako besedo manj
samo še toliko za
dedkov ponos
ki te vpraša
koliko si zrasel
skozi to pesem

čisto majhna sva šla v gozd

globoko
da nisva videla
kdaj je nastala noč
kdaj sva šla predaleč
takšni otroški sprehodi
se ponavadi razvijejo
v grob seks
ali preprosto odletavanje
verzov z dreves
dvomov da te ta pesem
mogoče ne bo spominjala
name ampak na koga drugega
da letos mogoče ne bo snega
samo mraz
ki naju bo odrasel
v votle bukve
v katere bodo aprila
zaljubljeni izrezljali
začetnice in se potem
vsake toliko
vračali k nama
že slišiš
kako zmrzal raste
po nizki praproti
kako naju objema mah
in šepeta
da ne zmoreva več nazaj

kje si obstal

ko nisi imel pojma
o moških
kdo sploh je esad babačić
kaj šele o prijateljstvu
koliko sončnih vzhodov
si vtisnil
v prazno granitno ploščo
s katero so te pokrili
upepeljenega
s toliko besedami
ki jih nisi znal napisat
dišale so po postanem patosu
in zemlja je vibrirala
kakor živo telo
ko nanj nasloniš glavo

in če se veter enkrat izprazni

kdo bo potem majal trave
razpihoval regratove lučke
do najjinih oken
in po njih udarjal
s pogrešanji
požiral koščke stekla
kakor fakirji na
ulicah munchna
ki si jih poleti lovil
na zaslon tvojega samsunga
obtolčenega
kot poznopoletne jabolke
ki jih z babico nabiraš
po sadovnjaku
vsaka moja pesem
bi lahko bila
uspavanka v vrtcih
patetična podoknica
vsak moj pramen las
bi lahko bil dolga kita
praprot v gozdu
vlažna
od šampanjca za rojstni dan
vsako leto kak kozarec več
ko bom star
se bo vsak kozarec
spremenil v gubo
v gubo pod očesom pazduho

na možganih spominih
na čelu
in veter bo ostanek mojih las
postavljaj nazaj
na svoje mesto

Vid Karlovšek

Dežnikarji

obožujem ljudi
obožujem ljudi ki
ko dežuje
ne uporabljajo dežnikov
nekaj tako zelo
očarljivega
je na njih

ne uporabljajo dežnikov
ko dežuje
takrat ko dežuje
takrat ne obožujem ljudi
ne obožujem ljudi
dežnikov dežnikarjev

narod uporablja dežnike
da ne bi bil moker kot cucek
ko vsi pljuvajo po njem

It's raining cats and dogs.

sladkor se v sluz spreminja
počasi počasi
šala postaja neslana
kličem na pomoč

zadirčno se zadiram na mimoidoče
ki odtujeno odzdravljajo tjavendan
kdo bi si mislil
pozdravljen, dragi vremenar!
kaj je novega pri tebi?
nič posebnega
nič posebnega?
pravzaprav nič
samo nič
(0 = ∞)
en velik neskončen nič
samo še vedno
dežuje
dežuje kot prasica

Čarovnija ali Traktat o minljivosti

fikus fokus

hokus pokus

ratatatatatata

tup

Alina Špan

Metafizično

Solze se ulijejo tudi pred mrakom.

Moj um so zrna peska,

ki lebdi v vesolju.

Zbira jih majhna vesoljska postaja,

ki pa je že zastarela in kozmonavtka na krovu ne pozna več svojega imena.

Moje vesolje se razpreda čez stene male garsonjere,

k sosedi s štrudljem,

v mikrofone novozelandskega parlamenta.

Zažira se v pretenciozne bankovce in lebdi med kriki umirajočih.

Toliko besed, toliko obljub in še več solza.

Težko se je igrat boga.

Lara Gobec

banjaluka

prihajajo

čisto počasi

razmesarjeni oblaki

vidiš jih v hrbet

modre jopice nosijo

in brade imajo

rečem jim

vse bo v redu

nekdo zliva

cement

na ulice

zdi se kot jagodni pire

ko ga predolgo kuhaš

v sivih jezercih plava moj zob

kot barka ki jo jahaš

od ene črnogorske obale

do druge

in potem je vse

belo in puhasto

škoda

da ne bom videla

kako bereš na mojem pogrebu

na ulici dušana kvedra

ko sem bil majhen
sem našel dedka
v zadnji čokobananici
žvečil sem jo celi dve uri
in jo potem izpljunil
na pločniku
nekje v šentjurju
stopil sem čez lužo
in dedek je klical za mano
ne pusti me tukaj
utrujen sem
in sam
nisem vedel
kako je
če si utrujen
in sam
samo da se mrači
in moram domov
vseeno sem rekel
jutri spet pridem
in prinesel ti bom čokobananice

konji prihajajo

kot val na morju

ko si star 10

in te tvoja babica

pusti čakati pred konzumom

pravi da so zaupanja vredna trgovina

imajo sočne pomaranče

in ajdovo moko

v kateri se plodijo miši

božal bi jih

in jim rekel

oprosti

rad vas imam

jih stresel v morje

in upal

da zaplavajo

Nela Poberžnik

3000

Tri tisoč minusa

resničen film

nasmeh ekstaze

v breznu iluzij

vonj smrti

treh tisoč smrti

krat idiotizem

samodestrukcija

šelesenje v okostju.

Bencin

Toliko ljudi si srečal večkrat
brez zavesti
pa jih sploh ne poznaš
enkrat umre
tudi spomin spomina
potem ostanejo
v kapsule ujeti
kristali pepela
travmatično vijolični
ali urinasto rumeni
bube in popki
prekrvavljeni napeti
z atomi vzroka
izvora in podzemlja
s pinceto pobiram drobce
speštanega fetusa
in jih gradim v katedralo
da razpizdim bogove.

Lizocim

Vse se začne postavljati
na svoje mesto
gladek rez
enakomeren utrip
strga se struna
greš po vodko
in se samoizoliraš
strga se struna
kopiranje pikslov
daj mi izgovor
da se znova pohabim
vseeno mi je
če celo življenje
igram na eno struno
če sem pri tem
povsem iskrena
s srcem na stežaj
v naročju držiš
vzhajajočo luno
začelo se je z igro
končalo s predrto
celično steno.

Spomenik

Strem česen

kot streš srce

kot trejo lobanjice

fašistični škornji

trz trz

enkrat zlorabljen

vedno žrtev

demoničnost narave

okupacijo travme

lahko podeduje

14 generacij

rez rez

jočejo brez dna

brez da bi mežiknili

v tisočih letih

bo zraslo nebo

iz zemlje

iz nikoli

pozabljene bolečine.

Sonja Grmovšek

Valovanje

Jutranja zgodba
ljubezni med skodelo
sonca in mano.

Ceremonija
v poletni tišini. Se
vlečem v središče.

S poletjem opran
obraz si želim nase
preslikavati.

Šepetajoče
se zakrivam v njegovo
mehko naročje.

Zapri me vase,
z objemom me olup
na drobne kose.

PROZA

Nastja Koritnik

Mrtvo leglo (gospe) profesorice Ovca

ali od srednje do srednje-dolgo kratka zgodovinska povest o praslovanskem preglasu

Osebe v zgodbi so še vedno neobstoječe.

Profesorice namreč nimajo psiholoških problemov, ne preklinjajo in nikoli ne podvomijo v pravilnost svojih odločitev. Oziroma, kot moški zelo radi poudarjajo, imamo ženske tako ali tako zmeraj prav.

Kakršnakoli podobnost z vašimi profesorji ali profesoricami, sosedi ali mano je odraz vašega nepoznavanja bralčeve pogodbe z literaturo.

In nepoznavanja praslovanskega preglasa, ker preglas nima časa za vaše pizdarije.

V prispevku sem obravnavala nekaj primerov slovanskega preglasa, ki se pojavljajo v nedavno odkritem, do sedaj še ne obravnavanem rokopisu z naslovom *Prazno krdelo profesorja Volka*, ki, med drugim, tudi implicitno obravnava vse tri praslovanske palatalizacije. Praslovanski preglas v danem prispevku prikazuje nerešene probleme, pridobljene v času študija in nastale na primeru odnosa profesor – študent (oziroma v večini primerov prenesene s profesorja na študenta). Le-ti problemi se najizraziteje kažejo v nadaljnjem kariernem razvoju posameznika in njegovi identifikacijski krizi oz. *krizi identitete*, nastali v času študija. Z nadaljnjim raziskovanjem in usmerjanjem mlajših umov v reševanje obravnavanih in nerešenih problemov bo morda mogoče to – zaenkrat neraziskano – področje sčasoma razširiti in dvigniti na višjo raven.

Ključne besede: praslovanščina, praslovanski preglas, profesor, študent, kriza identitete, divje zveri

DEAD LITTER OF (MISTRESS) PROFESSOR SHEEP

or medium to medium-long historical short story about the slavic vowel change

This paper examines a few case of slavic vowel change that occur in the recently discovered and as of yet unpublished manuscript titled The empty pack of professor Wolf, that deals, amont other things, with all three types of proto-slavic palatalization. This paper uses the proto-slavic vowel change to illustrate problems with the relationship between the professor and student that occur during studying (they are mostly transferred from the proferssor to the student). These problems show themselves most profundy in the post-study career path of an individual and their difficulties with identifying themselves, also called the identity crisis. Maybe we will be able to reach another level of understanding of this as of yet unresearched field, by putting fresh young minds to the task of researching it.

keywords: proto-slavic, proto-slavic vowel change, professor, student, identity crisis, wild beasts

1 Praslovanski preglas kot pretveza za realni problem

Nova Gorica, 15. 11. 2019

Spoštovana gospa profesor!

Že spet ste mi natvezili tisto pizdarijo v zvezi z alpskoslovansko onemitvijo izglasnih polglasnikov, jaz pa Vas že približno pol ure vljudno naprošam, da mi razložite to sranje v zvezi s posplošitvijo mehke končnice tudi za nekdanje končnice trdih osnov. Samo pravim, če že od nekdanj tako zanič poslušate, morate biti nedvomno vsaj potomka kakšne Elze Einstein, da ste prišli do doktorata.

Vidim ga. Točno to si misli. Ampak vse skupaj me preveč zabava, da bi mu

odgovorila naravnost. Dobra taktika dela mojstra. In samo mojster ima dobro taktiko. Še nekaj takšnih, pa bo moj namen dosežen. In potem ga lahko vsak teden znova pričakujem v okolici svojega kabineta, kako se živčno prestopa sem ter tja.

Ah, ti mulci. Povesod je isto. In največji mulci smo mi, vzgojitelji nove generacije mulcev.

Ampak naj za začetek povem, da ne podpiram naziva »gospa profesor«. Ta naziv se je razpasel pod vplivom moške terorizacije nad ženskami, ki je trajala tisočletja in tisočletja pred Ibsenom, pa še celo po tem. Toda ti mulci so radi celi priliznjeni in šarmantni in potem še tistih nekaj moških (mislim, da jih imam v najboljšem primeru na predavanjih enega izmed predmetov natanko štiri) vedno znova dviguje roko in se dere skozi predavalnico: »Ampak, gospa profesor ...«

Ko sem bila še sama študentka, smo imeli eno profesorico (oziroma gospo profesorico), ki je norela, kot bi jo pičil gad, če si ji rekel »gospa profesor«. Ampak to si lahko privoščijo samo književniki, jaz imam za kaj takega veliko premalo časa oziroma preveč drugih problemov.

»Pa a vi ne razumete, kaj je to *funkcijsko mehki soglasnik*, pob?!«

»Ma, kej ima to kakšne veze s palatalizacijo?«

»PA A VI NE RAZUMETE, KAJ JE TO PALATALIZACIJA?«

In tako dalje. Prekleti slovenisti.

Problemi so resni. Problemi so neizogibni in potrebno jih je reševati. Ampak samo na delovnem mestu.

1.1 Glavni razlogi za nastanek pretveznega praslovanskega preglasa in okolje, v katerem se pojavlja

Ljudje na splošno zelo veliko in velikokrat govorijo o kompatibilnosti. Nekakšnem

pojavo, kjer gre za skladnost; skladnost predmeta oziroma njihovih medsebojnih lastnoti ali skladnost dveh ljudi – njihovih skupnih ciljev, potreb, želja, pričakovanj in načina komunikacije.

Kakorkoli, sama sem celo življenje verjela, da je ta pojem (v kolikor je rabljen v tem pomenu) eno navadno sranje. Ne samo, da, v kolikor seveda za izhodišče postavimo trditev, da kompatibilnost zares obstaja, se mora ta zares pojavljati samo v določenih življenjskih fazah – isti človek namreč nikoli ne stopi v isto reko – , celo zelo vprašljivo je, kako pojmovati to samo *skladnost*. Ali so skupni cilji, potrebe, želje in način komunikacije zares že vnaprej določena naravna danost dvema človekoma, ki sta si usojena? Recimo, da to drži. In vzemimo za prvi človeški primer takšne skladnosti Adama in Evo. Skupni cilj: živeti skrajno sebično; skupne potrebe: grešiti zoper Boga; skupne želje: jesti s prepovedanega drevesa; način komunikacije: bolj kot ne površinski.

Ampak kljub temu se je njuna zgodba klavrno končala. Razjezila sta Boga in raj ni bil več raj, pa še sedem dni na mesec krvavim zaradi njiju. In, oprostite za direktnost in antikristizem, ampak ali se ne končajo klavrno tudi vse tiste zgodbe, kjer naj bi svojo zgodbo pisala dva popolnoma nekompatibilna človeka?

Zato mislim, da je vse to eno navadno sranje. In zato sem poročena s človekom, s katerim nisva nikoli imela skupnih ciljev, potreb, želja, pričakovanj ali načina komunikacije, razen ene skupne odločitve: selitev na Primorsko.

Če sva srečna? Definirajte srečo.

Ko sem prišla domov, sem zdolgočaseno odložila ključ na omarico, ki stoji v veži, in zavzdihnila. Tudi to je postala ena izmed mojih življenjskih rutin.

Nikoli nisem zares verjela tistim, ki vztrajno trdijo, da monogamija ni naravna. Že to, da so labodi monogamisti, je dovolj trden dokaz. In vendar se mi je v življenju kar nekajkrat zgodilo, da me je skoraj zaneslo. Bila so že obdobja, ko se je bilo zelo težko odločiti, ali bi človek še vztrajal v nezavidljivem položaju ali bi raje počel bedarije.

»Oh, bedarije, kdo bi se vas naveličal,« sem vedno govorila, kadar ni bilo drugega naslovnika v moji predavalnici. In vendar ne maram sprememb,

čeprav si stalno preiščujem. Tako se na koncu sploh ni bilo potrebno za nič odločiti. To me je navdajalo s posebnim zadovoljstvom. Občutek, ki prevzame človeka, ko se začasno znebi bremena odgovornosti, prelaganje odgovornosti na namišljeni determinizem (v resnici smo še kako verni!) in zavedanje, da si še vedno lahko kadarkoli premislim, mi je dajalo navidezno sliko moči, ki jo ima človek (ali pa vsaj misli, da jo ima), ki ve več, kot pove, in lahko zaradi tega kadarkoli pritisne na svoje miselno stikalo in reče: »Včeraj je bilo tako. Danes je pa pač drugače.«

Na koncu pa se tega stikala sploh ne dotakneš, ker sčasoma spoznaš, da to pač ni primerno za čustveno nestabilnega človeka. In včasih, kar nekajkrat, če ne kar dostikrat, pravzaprav zelo pogosto, če ne kar cel čas, se sprašujem, ali ni bil ta naval nenadne težnje odgovornosti (kdo bi vedel, od kod se je vzela) glavni in morda celo edini razlog za to, da sva ostala poročena.

Sicer pa sem vedno vedela, da v nobenem odnosu ne bom zares srečna. To sem vedela že takrat, ko se mi je prvič skoraj zgodilo, da bi začela čutiti nekaj pristnega. In tam, kjer se je končalo takrat, se je končalo vsakič. Pri tem je predvsem zanimivo ravno to, da svoj »drugič«, »tretjič« in »četrtič« povežem s svojim »prvič«, ne pa »prvič«, »drugič«, »tretjič« in »četrtič« s svojo lastno (prirojeno ali freudovsko pridobljeno) čustveno nesposobnostjo.

Mojega predragega moža seveda še vedno ni bilo doma in ko je prišel, me je že zdavnaj zmanjkalo na kavču. Zbudil me je njegov poljub, ki mi ga je pritisnil na čelo, preden me je vzel v naročje in prestavil v posteljo. Potem je sam zaspal takoj, ko se je ulegel vanjo, zjutraj pa je vstal in odšel (pri moških je to menda ponavadi še vedno eno in isto) dve uri pred mano.

1.2 Preglaševanje kot neizogibni glasovni postopek v svetu apatične tišine

Da, ta tišina. V tišini posplošujem svoje zaključke, v tišini se delam, da razmišljam (zadnje čase vedno pogosteje), v tišini preglasujem – večinoma težave v namišljeno idilo, včasih pa tudi obratno – dokler ne pogledam na uro in

ugotovim, da se mi mudi. Sicer pa je tišina vse, na kar se človek lahko nasloni, kadar je sam. In sam je, kadar se poroči s človekom, ki je časovno preobremenjen. Večina ljudi se stalno zgraža samo nad tistimi, ki nič ne počnejo: kadijo travo, ležijo pred TV-jem, iščejo izgovore za opravičevanje svoje brezposelnosti in se izogibajo vsakršne odgovornosti. Takšni so še predvsem današnji študentje – želja po svobodi in hudi problemi s sprejemanjem kompromisov so jih naredili neodvisne, a hkrati ne preskrbljene. Pa vendar ni nič boljše doma prenašati deloholika, ki je alkohol – svojo izvorno odvisnost – zamenjal s fizičnim delom od jutra do večera. To njegovo hibo in ravno tako zelo omajano prilagodljivost je spremljala še popolna odsotnost razumevanja za malenkosti, zaradi katere je bil nesposoben marsikaterega tipa čustvene komunikacije.

Nikoli se nisem strinjala s to tišino, ampak sem jo razumela. Nikoli nisem čutila pretiranega zadovoljstva v trdni uniji, toda cenila sem jo. In vedno sem prezirala razlike, ampak, čisto iskreno, podobnosti me utrujajo. Resnično pogrešam samo tisto, česar ni.

V svojih mlajših letih se nikoli nisem preveč ukvarjala z znamkami avtomobilov, ker sem se večinoma vozila z avtobusom. Sedaj pa živim v eni izmed vasi v okolici Nove Gorice (eni izmed tistih, kamor niti tisti avtobus, ki je zastoj, ne vozi) in se povsod vozim z avtom. Šele ko človek sam začne hoditi v službo in zbirati denar za vse, kar je kadarkoli kupil, opazi vse tiste znamke. Delno zato, ker ve, zakaj nekaterih ne more kupiti, delno pa zato, ker bi jih rad kupil. Pa jih ne more. Usedla sem se torej v svojega gnilega citroena in odpeljala proti fakulteti. V resnici nisem ravno slaba voznica, ampak tudi dobra ne. Predvsem pa sem dokaj pozno opravila izpit za avto. Opravljanje izpita mi je vzelo več let; delno zato, ker je bilo vožnje težko kombinirati s pisanjem člankov, sodelovanjem z Znanstveno raziskovalnim centrom in mojo odvečno prisotnostjo v službi, delno pa tudi zato, ker sem imela smolo z inštruktorji. Takrat seveda moja služba še ni bila predavanje na Univerzi v Novi Gorici, vendar pa se je takrat že vedelo, da me bo po končanem doktoratu tam čakalo prosto mesto. Po zoprnem študentskem incidentu, povezanem z mojimi najgloblje potlačenimi čustvi, sem

namreč dokončno sklenila opustiti svoje glasbene težnje po pravem življenju in se v celoti posvetila zgodovinskemu jezikoslovju. Sicer pa s tistim igranjem klavirja namesto harmonike (moji bivši – ljubljanski – sosodje zaradi tega prav nič ne žalujejo za menoj), hripavim glasom in pisanjem temačnih besedil res nikoli nisem bila ravno dober evolucijski doprinos. Tako kot moji klavir, glas in sposobnost pisanja nikoli niso bili dober finančni doprinos. V resnici na eni točki vsi opustimo svoje sanje. In ko nas vprašajo: »Kaj se je zgodilo,« jim odvrnemo: »Življenje se je zgodilo.«

In potem ga nimamo več.

Moja mati so ob tem vedno dejali: »Ne sekiraj se. Največ ljudi je tistih, ki stradajo v Afriki.«

Včasih sem jo onikala iz sarkazma, danes pa, naj počiva v miru, jo onikam v znak največjega spoštovanja. Ko je nenadoma izginila za stranicami druge ravnine, sem spoznala, da sem tokrat zares sama. Naslednjih nekaj let sem se še bolj zakopala v jezikoslovno delo in hrapava rana je postala del moje gladke kože. Ni več bolela. Ostala pa je kot opomin, ki bo ostal, dokler ne bom postala dementna kot moja mentorica za magistrsko nalogo, ki je vmes vsaj šestkrat pozabila, da magistrsko nalogo opravljam pri njej. Z doktoratom je bilo seveda še hujše; ampak o tem ne govorimo.

Toda takšnih neumnih izjav svoje matere nisem nikoli pogrešala.

»Ali naj se sedaj bolje počutim glede svoje mizerne situacije,« sem jim očitajoče zabrusila.

»Seveda. Jaz se vedno bolje počutim, če vem, da je komu drugemu še slabše.« In če se bodo moja predraga pokojna mati kaj bolje počutili, v tem trenutku je bilo meni prav gotovo slabše kot njim.

2. Praslovanski preglas kot nadomestilo za soočenje z ostalimi glasovnimi spremembami

Težko razložim svoje občutke ob poslušanju razvnetih pogovorov razočaranih študentk pred svojim kabinetom. Mogoče zato, ker me spominjajo name.

»Spet nas tožijo sosedge v Rovinju! Da je del naše zemlje v resnici njihov!«
»Katastrofa; vprašaj jih na sodišču, če jim ni dovolj, da so nam pobrali del Slovenije, morajo še del vašega vikenda!« Zgodovina se spreminja statično; Nemčija je svetu prispevala teorijo relativnosti, Anglija račun, Češka, domnevam, poceni pivo, Slovenci pa veliko svoje zemlje Hrvaški, Italiji in Avstriji. Za Madžarsko pa niti ne vem, kajti namesto da bi se spominjala osnovnošolske zgodovine, sem v življenju ponavadi brskala po etimološkem slovarju in se poglobljala v izvirne praslovanske samoglasnike. In če se zgodovina spreminja statično, bom kmalu ugotovila, da sem še vedno samo navadna študentka, a tokrat s profesorskim nazivom. Rešuje me samo to, da ne bi bila edina. Če bi to izvedel kateri izmed mojih študentov, bi bila mogoče ob vso avtoriteto, ki jo še premorem. Avtoriteta in možnost za njeno ohranjanje se v resnici znižujeta premosorazmerno s staranjem. Dokler se ti nekega dne ne odpelje in postaneš tiran. Ampak tam zaenkrat še nisem. V resnici se samo skušam zamotiti, da ne gledam preveč naokoli, ker potem moram odzdravljati študentom.

Nekje v neposredni bližini je sedel in čakal tudi tisti mulec, ki mi je vedno zastavljal na stotine vprašanj med predavanji. Prav priliznjeno me je pozdravil, tik preden sem izginila za vrati svojega kabineta. V resnici imam v svojem kabinetu še večji nered kot v svoji glavi. Ravno sem brskala med stotinami skript (večinoma kar svojih) za Pleteršnikovim slovarjem, ko je potrkalo na vrata kabineta.

»Ja, prosim?« Vedno se počutim skrajno neumno, ko moram reči *ja, prosim*, namesto *spizdi*, ampak pravijo, da noben poklic ni popoln. Majhno zlo za veliko dela.

»Ma, oprostite, če motim ...« in potem je počakal, da bi videl, če bom dejansko rekla, da ne moti. Kar se seveda ni zgodilo. Zato je nadaljeval:

»V imenu slavističnega društva ...«

»... me vabite na slavistično ekskurzijo,« sem ga dopolnila, ker je to že sto let stara fora.

»Ja.« Bilo mu je hudo, ker je mislil, da bo izpadel inovativen. Smešno, pa na slovenistiko se je vpisal.

»Sem pa mislila, da imate spet kakšno zanimivo vprašanje s predavanj zame.«

sem še dodala, preden sem ga zavrnila z odgovorom:

»Bom razmislila, hvala.«

Pokimal je in se obrnil. Ko je že držal za kljuko, pa se je nenadoma obrnil nazaj proti meni in izustil:

»Oprostite, profesorica, mogoče bo to zvenelo čudno, ma ... Se mi zdi, da me imaste na piki. Pa ne vem, zakej. Zanima me, če bi hoteli rešiti kažine in bili pripravljeni to deliti z mano na kafetu ... V podporo svobodi, bratstvu in edinstvu.« Komunistem v resnici že zmaguje. Upam samo, da to pomeni tudi to, da bomo vsi kmalu imeli odvetniško plačo in vozili lado nivo. Oh, saj res, sranje, nekaj moram odgovoriti nazaj.

Ampak na srečo to ni bilo potrebno, saj se je nenadoma na mojih vratih (poleg vestnega mulca) pojavil tudi kolega Jelovšek.

»Opala, oprostite, a motim?«

»Ne, ne ne,« sem hitro začela, »sva že opravila. Kar naprej, Miha, povej.« Miha Jelovšek je bil lansko leto eden najpriljubljenejših profesorjev, saj je menda na slovenističnem popotovanju iz Litije do Čateža z ostalimi slovenisti kadil haš. Kaj bi na to porekel Levstik, se seveda ne ve – tako kot tudi ne, kaj bi porekel na tale dogodek:

Na eni izmed kmetij, mimo katerih je hodil Levstik na svojem »popotovanju«, se je književno navdahnjena slovenistična truma ustavila, da bi povprašala tamkajšnje domačine, ali vedo, da se je tod okoli svoje čase smukal Fran Levstik. In prsata gospa v živobarvasti obleki je odgovorila: »Joj, ne vem, takrat nas pa ni bilo doma.«

Nosil je tudi zelo velika očala s smešno debelimi stekli, ki so ustvarjala iluzijo dvakrat večjih oči, kot jih je imel v resnici. Čeprav je bil čisti Ljubljančan, je odšel študirat na Primorsko (kar je vedno upravičeval s svojim zanimanjem za rezijansko problematiko) in brez večjih težav nasledil profesorico Koblar, ki je zagrenila marsikatero življenje s svojo ljubeznijo do primorske in rovtarske narečne skupine. Vendar se kljub ljubezni do primorske zemlje, ljudi in narečij nikoli ni navadil primorske govornice. Leta življenja v sožitju z njimi so v njem le

krepi potrebo po uporabi knjižnega pogovornega jezika.

Skratka, Miha Jelovšek je prinesel odlične novice:

»Glede lingvističnega atlasa ... Marjana je ugotovila, da je Nikolaj Volk še v času svojega poučevanja na fakulteti zbiral gradivo na nekaterih krajih, ki jih še nismo uspeli popisati. A se lahko ti zmeniš z njim, kako in kaj? Danes ob treh bo tukaj.«

»A še vedno živi v Bohinju?« To je bilo dejansko vse, kar sem uspela spraviti iz sebe.

»Ej, nimam pojma,« je odgovoril, tako brezbržno, da sem imela še slabo uro po tem slabo vest, ker sama nisem uspela biti tako brezbržna.

Nikolaj Volk. Seveda, naš dobri stari profesor Volk – v resnici najslabši profesor na svetu. Le kdo se ga ne bi spomnil. Ni me presenetilo, da še vedno miga in raziskuje. Umreti namreč ne sme; znanost ga potrebuje. Pravzaprav vsi mislijo, da je že v pokoju, ampak človek v resnici ni star še niti 50 let. Ampak sama sem resnično sovražila njegova predavanja in njegovo preverjanje prisotnosti. In njegov »a nə!« na koncu stavka. No, in pa njegove glasovne spremembe – še zlasti palatalizacijo. Samo da res ne vem več, ali se samo ne spomnim ali se niti ne morem spomniti – ker nikoli nisem vedela – če je bil z njo tudi poročen ali je imel pravo ženo. Sedaj je zagotovo nima več – reva je verjetno poginila od zapostavljenosti (čeprav zveni zelo znano) ali pa so jo zaprli v Polje, Vojnik ali Idrijo.

In Miha je odšel skozi vrata, jaz pa sem postajala vedno bolj živčna.

V tem času je tudi prišlo nazaj v zavest vse že zdavnaj pozabljeno in zapečateni, kar sem doživela na prvi stopnji študija. Takrat – v tretjem letniku – se mi je tudi zgodila življenjska prelomnica, zaradi katere sem danes, kjer sem. Na faksu. Zanimivo, kako človek s prihodnostjo ostane točno tam, kjer je zapečatil svojo preteklost. Pri glasovnih spremembah, na faksu.

Profesor Volk je bil močno čustveno navezan na palatalizacijo, svojo (gorenjsko) narečno pripadnost in zborni knjižni izreki. Je pa tudi močno preziral slovenistični oddelek. Bil je zelo prefinjen moški, tako da je znal pohvaliti

navidezen trud, pa tudi grajati delo: če si pravilno odgovarjal na njegova vprašanja na predavanjih, je bil razočaran, ker se nisi izražal knjižno, po drugi strani pa te je hvalil na izpitu, ker si znal vse tri palatalizacije, pa čeprav še nikoli nisi slišal za besedotvorje. Njegova življenjska zgodba, ki je po fakulteti odmevala na vse strani oddelka, je imela vsaj tri verzije: 1. Profesor Volk živi z ženo palatalizacijo (verjetno eno izmed regresivnih, ostalo nima smisla), štirimi mački in štirimi milijoni knjig, 2. Profesor Volk je homoseksualec in 3. Profesor Volk ima pravo ženo in štiri otroke.

Preostanek te fleksibilne zgodbe pa je ostal zamolčan, zapečaten in tudi med nama je ostalo veliko neizrečenega, sicer pa za kaj takega verjetno niti ni zadovoljivih besed, tako kot tudi ne zadovoljive pojmovne razvitosti.

Za vedno je ostalo zavito v tisti socialistični prt, ki ti ga odmerijo na metre (samo da je lahko prikrito svoj resnični, kapitalistični značaj), vse do ... Danes.

2.1 Ostale glasovne spremembe, s katerimi se lahko še ukvarjamo, medtem ko se zabijamo z glavo ob zid

Ura je bila šele dvanajst, predavanj nisem več imela, samo še govorilne ure, na katere pa se za danes ni noben najavil. Živčno sem postopala sem ter tja po kabinetu, celo pospravljati sem že začela svoj profesorsko raztreseni nered (čeprav je bil ta že od samega začetka moj zaščitni znak – že spet nekaj skrivam sama sebi) in stalno sem pogledovala na uro, čeprav sem vedela, da ni vmes minilo niti pet minut. V resnici sem večkrat pomislila na tisti trenutek, o katerem nisem nikoli mislila, in večkrat sem se ob tem zavedala dejstva, da moram nekega dne, verjetno, ob priliki, v kolikor bo le mogoče, pač, v skrajni sili ... Tisti neizrečeni socialistični prt zamolčane preteklosti razrešiti, doreči, zapečatiti. Toda nikoli nisem bila tako neumna, da bi pomislila na dejstvo, da to lahko storim sama. Človek za to potrebuje čudež, naključno srečanje po več letih, ko so pretekle stvari spoštljivo molčeče do sedanjosti, dokler jim ne predaš vodilne besede.

Ko sem ravno začela razmišljati o tem, da bi morda le morala začeti razmišljati o

kakšni meditaciji, je ponovno potrkal na kabinet.

Že spet ta preklet mulec.

»Se opravičujem, profesorica, ma, sej imaste zdej govorilne ure, a ne?«

Spraševala sem se, kaj bi se zgodilo, če bi rekla ne.

»Seveda, če imate kakšno vprašanje v zvezi s snovjo. In če se mislite končno enkrat, za spremembo, začeti izražati knjižno, pob.«

»Ja,« je začel, zahrbtn modras, »zanima me, če bi mi hoteli razložiti praslovanski preglas ... Ob kafetu.« Odložila sem svojo skripto, ki sem jo minuto pred tem ravno pobrala s tal, da bi ji našla kakšno primernejše mesto, odšla skozi vrata kabineta mimo nadležnega mulca in zakorakala po hodniku naravnost do našega kavomata, vzela dve kavi z mlekom in se vrnila v kabinet.

»Izvolite, pob,« sem rekla in mu pomolila pred nos njegovo klinčevo kavo in nato še dodala: »Če funkcijsko mehjemu konzonantu sledi jor, se ta preglasi v jer, če mu sledi o, se ta preglasi v e (prosim, ne zamenjajte s prevojem), če mu sledi jat, se ta preglasi v i, jeri pa se preglasi v nosni e. Upam, da veste, kaj so ti omenjeni hieroglifi.« In me je samo postrani pogledal.

»Ma, sej sploh ne razumem, kej nej bi ta *funkcijsko mehki konzonant* sploh bil.«

»Jah, saj veste no, šumniki, palatalni soglasniki in te neumnosti.« Pogledal me je, kot da bi se mi zmešalo. Sicer pa daleč od resnice ravno ni bil.

»Hvala za kafe,« je še rekel, preden sta oba z njegovim strtim egom zakorakala proti vratom.

»Veste,« sem še dodala, preden je prijel za kljuko, »ko sem bila vaših let, sem imela podoben problem. Ampak, če vas kaj potolaži, morda boste pa zaradi tega nekega dne profesor na faksu. Vem, kako vam je, fant.« Neumen slovenist. Dodal je samo še: »Čudno, da ne pob,« in odšel skozi vrata. Vem, da me ni razumel, ampak čez sedem let mu bo zagotovo jasno.

Tako, kot je bilo meni.

Potem se je natanko ob pol dveh pri meni spet narisal Miha:

»Ej!«

»Kaj?«

»Volk pride jutri. Pozabil je, da ima danes še en sestanek.«

Tipično. Mogoče se je ponesreči zataknil v Magmi, ko je šel tja na enega ta

kratkega, potem pa izvedel, da imajo v nadaljevanju na sporedu še moški striptiz. Takšna nesreča se mu je namreč enkrat celo pripetila, ko sem bila še študentka.

In medtem ko sem nadaljevala s pospravljanjem svojih skript in slovarjev, so prišli na plano vsi ostali spomini na tisti študentski večer, ko smo šle z mojimi novogoriškimi kolegicami oz. »goriškimi pupami« v Novo Gorico na moški striptiz. Na žalost se je ena izmed njih preselila v Zagreb, potem ko ni in ni uspela opraviti Volkovega predmeta na ljubljanski univerzi, druga pa trenutno živi v Celju, tako da že dolgo nisem videla nobene od njiju – tretje pa v resnici sploh nisem nikoli zares poznala.

Spomnim se, da sem pijana ležala na tleh ženskega WC-ja, potem ko me je ob živce spravil neki priliznjeni Italijan, in si že tisočič zapored obljubljala, da od zdaj naprej pa res ne mislim več mešati piva z vinom in žganjem (čeprav sem takrat dejansko verjela, da sem v resnici tako ali tako v svojem osebnem peklju). Takrat je nenadoma vdrl v ženski WC – nihče drug kot profesor Volk. Vsaj toliko pijan kot jaz. Toliko o osebnem peklju. Če bi me Sartre osebno poznal, vprašanje, koliko Nobelovih nagrad bi moral še zavrniti.

»Ah, tukaj ste ...« je momljal, bolj sebi kot komu drugemu. S težavo sem vstala s tal in se prijela za pipo ob najbližjem lijaku.

»A ste v redu, profesor?« In potem je točno v ta lijak, tako da sem komaj uspela pravočasno odmakniti svojo roko, odvrigel večino popitega alkohola in jaz sem nemočno stala zraven, ker nisem vedela, kaj naj storim.

»Ja, v redu sem,« je odgovoril, potem ko se je do konca izbruhal, spotaknil ob radiator in se spet pobral nazaj na noge, pri čemer ni hotel pomoči. In nato je sledilo vprašanje:

»Zakaj mi ne odgovarjate na moje e-maile?«

Ničesar nisem odgovorila. Pozneje sem se nerada spominjala, zakaj. Še vedno sovražim ta spomin.

Spet je nekdo potrkal na vrata.

»Spi ... Prosim?«

»Oprostite, profesorica,« je dejal mulec, »jakno sem pozabil.«

Odšla sem domov in še v isti sekundi, ko je mož stopil skozi vrata, izjavila:

»Hočem ločitev.«

2.2 Tako ali tako sem si že v času študija zaradi profesorja Volka objubila, da se bom poročila s praslovanskim preglasom

»Zakaj, za vraga, pa zdaj to?« Ja, vem, kako presenetljivo.

»Ker sem se poročila iz obupa. Skrivala sem potlačena občutja iz preteklosti pred samo seboj in sedaj, ko je vse prišlo na plano, sem spoznala, da najin zakon temelji na zamolčanem izreku, ki podpira vso teorijo psiholoških ...«

»Pa daj, nehaj že s temi slovenističnimi forami, kaj je prišlo na plano, v čem je problem?« Problem, za začetek, je, da očitno res NIHČE ne mara slovenistov, sicer pa, kdo bi jim zameril ...

»Nočem se več mučiti v takšnem odnosu.«

»Mučiti? Kako to misliš, mučiti? Kaj te je spet pičilo, da spet kompliciraš?«

»V resnici vsak drugi mesec govoriva o tem.«

»A je to slučajno še zaradi tiste pizdarije izpred stotih let? A ne moreš malo na pogovor h kakšnemu »doktorčku« in se sprijazniš z dejstvom, da imaš sedaj *konkreten odnos*?« Terminologija bo nekega dne naš glavni razlog za apokalipso.

»Kakšen konkreten odnos? Vidim te dve uri na dan, če imam srečo. Stalno samo delaš in nič nimam od tebe. Po drugi strani pa me je strah to izreči naglas, saj ni izključljivo, da ne bi, v kolikor bi manj delal, potem tudi več pil.«

Odšel je iz kuhinje, kjer sva imela to **vročo debato**, in zaloputnil vrata za sabo. Pa sploh še nista minili dve uri.

Domnevala sem, da to pomeni, da je ločitev najina skupna odločitev.

Naslednje jutro sem se na cesti skoraj zaletela v kamion, ko sem se peljala mimo tiste blesave Magme. Na žalost mi ni uspelo. V resnici sem se trudila, kolikor sem se lahko.

Moja jutra so kot satanistični ritual: pojma nimam, kako izgledajo satanistični rituali, ampak ker je v meni toliko hudičeve jeze, domnevam, da mora biti

podobno. Vsako jutro namreč ugotovim, koliko je ostalo nepostorjenega in koliko tistega, kar je potrebno še narediti.

Življenje sčasoma postane neznosno. Vse je ena sama zaposlitev. In včasih sem z njim tako zaposlena, da kar pozabim živeti.

Čeprav ne pijem kave, ker sem po njej samo še bolj živčna, sem bila že pri tretji skodelici, ko je potrkalo na vrata kabineta.

»Spi ... Prosim?!«

»Dober dan, profesorica.« Na vratih se je ponovno narisal moj najljubši študent. Kako mu je že ime? Pa saj mu ne more biti dejansko ime Mulec?

»Povejte, pob.«

»Samo zanimalo me je, če gorenjščina pozna preglas.«

»Mislite gorenjsko narečje?«

»Tako, ja.«

»Ne. Preglas se pojavlja za funkcijsko mehкими soglasniki. Ti, kakorkoli, so v gorenjskem narečju otrdeli.« Pa a jih niso tega učili že v osnovni šoli? Sem storila napako in bi morala svoj odgovor podati bolj nesramno?

»Ma, sej se mi je zdelo. Hvala.«

»Malenkost.« In potem je še kar stal tam.

»Še kakšna dilema?«

»Ja, zakej me imaste na piki?« Kristus Jezus, zakaj si me zapustil, rokopisu o tebi sem posvetila celo magistrsko delo.

»Oprostite, pob, nekdo bo kmalu tukaj, ki ga moram sprejeti.« In že je potrkalo na vrata.

»Spi ... Prosim? Kar naprej!«

»Oh, Asja, Volk je spet ... A motim? Odkimala sem. » ... odpovedal, rekel je nekaj v zvezi s puščanjem vodovodnih cevi in poplavo, pojma nimam, skratka, jutri bo prišel.« Domnevam, da sem postala zelena v obraz, čeprav sem si po svoje oddahnila.

»Ah, prav.«

»Oprostite, ma, kej to tisti profesor Volk, ki je toliko pisal o palatalizaciji?« Prekleti mulec je očitno bral njegove članke. Ali pa je samo hotel, da mislim, da je bral njegove članke. Ali pa je samo hotel nekaj reči, da mi gre lahko še bolj na živce.

Ali pa ne ve, da mi gre to na živce. Grozno je, da nikoli ne vemo, kaj se ljudem mota po glavi.

»Tako je,« je odgovoril Miha, ves navdušen in očitno impresiran.

»V redu, Miha, hvala za informacije,« sem uspešno preprečila nadaljnji razvoj neproduktivne komunikacije.

Miha je pokimal in na hitro odšel. Ker sem sama takoj za tem odprla svoje zbornike in zapiske ter pričela vnašati zelene informacije v svoje tabele na računalniku, je z razočaranim izrazom na obrazu proti vratom odkorakal tudi mulec.

»Se vidiva jutri, domnevam,« sem mu še odgovorila, preden je zaloputnil z vrati mojega kabineta. Kako nevljudno.

V resnici bi bilo bolje, da bi ostal in še naprej spraševal, zakaj ga imam na piki, kajti manj škode bi povzročila neprijetnost ob pogovoru s študentom s slabo izoblikovanim vrednostnim sistemom kot pa razmišljanje o ločitvi, preglasu in dogodku v Magmi.

Da nisem odgovorila na tisto vprašanje o e-mailih, sem se pričela zavedati z nekakšnim zamikom. Ta ugotovitev je namreč neposredno sledila tisti, ki je ravno tako za vedno ostala neizrečena, ravno tako za vedno zavita v tisti socialistični prf, ki ti ga odmerijo na metre (morda celo ni nujno, da ravno tisti, lahko tudi drugi, ampak identičen). Vse do danes.

Ironično, kako obsesiramo za tistim, kar preziramo (slovenisti, Gorenjci ...), in ironično, kako to sploh ni bila prva neizrečena neprijetnost. V resnici je bila že kar neprijetna posledica več od prej neizrečenih neprijetnosti, ki pa so se kakšen dober mesec pred veselim dogodkom v Magmi načeloma (!) tudi že zaključile. Vse, kar je uspelo zapolniti amoralni zamolčani spekter, pa so bili moj cinizem in kletvice, ki se jih oklepam že, odkar sem nehala kaditi.

Do danes.

Ko sem prišla domov, sem se nameravala skriti v sobo za goste, da se ne bi srečala z bodočim bivšim možem, vendar je bil, na moje presenečenje, že doma. In kuhal večerjo.

»Živjo,« je začel. »Kako je bilo v službi?«

»V redu,« sem odgovorila. Že dolgo nisem bila tako zmedena.

»Kuham kitajsko hrano.«

»Super.« Bilo je čudno.

»V službi bom vodil nek nov projekt. Kar v redu zadeva.«

Nadeval nama je hrano na krožnika, nalil nekaj vina v kozarca in razlagal o svojem novem službenem projektu. Kot da se ni zgodilo nič. Poslušala sem njegove ideje, polne zagona, ki se mi je na trenutke že kar gabil, ker mi je skozi leta postajal vedno bolj tuj, in opazovala njegovo navdušenje. Bilo je, kot bi se pogovarjal z majhnim otrokom, ki odkriva nove besede in bo nekega dne slovenist. Srkala sem vino iz kozarca, vse dokler se nisem na mrtvo napila.

Ko sem se vrnila v življenje svoje mučne zavesti, sem ležala v najini spalnici. Takoj ko sem se ovedla, sem se spomnila tudi na lažne vzdihljaje, ki sem jih dolžna obstoju naravnih konvencij. Kadar se napijem, so še bolj prepričljivi, pa čeprav vsi vedno vztrajno zatrjujejo: *in vino veritas*. Naivni idioti. Trudila sem se, da sem obdržala svoje oči odprte in odmisliła vrtoglavico, zaradi katere mi je postajalo še bolj slabo. Z odvečnim nelagodjem sem se ponovno pričela zavedati svojih udov, leno premaknila roki in jih zarila v njegov hrbet. Na, še ti malo trpi. Stara fora, vem. Skoraj toliko stara kot moja naveličanost. Težko verjamem, da sem sama starejša. Nem obris, ki je nihal nad mano z mehanično enakomernostjo, je sčasoma postal bolj razločen – njegov izraz na obrazu je bil izraz človeka, ki gleda skozi kozarec vode, ker se želi izogniti vprašanju, ali je kozarec napol poln ali napol prazen. In vendar bi ta izraz uganila na pamet, četudi ne bi postal bolj razločen, tako kot trajanje dejanja. Rekordnih 10 minut. *Dobra novica: premalo zame, da bi se ogrela, vsaj ne v takšnem stanju. Tako se vsaj nisem zares počutila oškodovane in nepotešene. Slaba novica: premalo zame, da bi se ogrela, vsaj ne v takšnem stanju. Ali sem se sploh še zmožna dokopati do lastnega užitka?*

Po tem sva v tišini obležala vsak na svojem delu postelje in med njegovim glasnim smrčanjem sem sama sebi vztrajno dopovedovala, da sploh ni bilo tako zelo slabo.

Naslednje jutro sem se zbudila še bolj zmedena kot prejšnje. Začela sem se spraševati o merodajnosti svojih trditev. V resnici ni bilo prvič, da sem dvomila v svoja občutja, ki so vedno pogosteje temeljila na trenutnem spletu okoliščin, in

svojo lastno resnico, na kateri sem vedno znova gradila svoje kratke pripovedi, ki so se med seboj povezovala v življenjski roman.

In to slednje me je še posebej zbolelo, ko sem želela odkleniti svoj kabinet in to poskušala kakšnih sedem minut, nato pa je nekdo na drugi strani le odprl vrata, tako da me je z njimi zadel naravnost v obraz.

»Jebo te, Miha,« sem začela, ko sem pred sabo zagledala tiste temne valovite lase, dolge skoraj do ramen, srebrne okvirje (seveda, starostna daljnovidnost), temne oči (težko je reči, ali so bile rjave ali morda celo črne), in celo tisto temno brado, ki se je še vedno dobro spominjam. In pa nobene pleše, čestitke.

Kar spreletelo me je. Zakaj ta človek še vedno ni osivel?

Nihče od naju ni rekel ničesar in nekaj študentov, ki je čakalo pred mojim kabinetom, se je pričelo začudeno spogledovati med sabo. Odlično.

Stopila sem v svoj kabinet in res nisem vedela, kako naj začnem.

V resnici se po tistem »incidentu« v Magmi (čeprav sem še nekaj časa po tem počutila zasledovano in čeprav mi na izpitu (morda predvsem zaradi svoje lastne zaščite, lahko pa tudi zato, ker je še vedno upal, da mu bom odgovorila na katerega izmed poslanih e-mailov) ni povzročal dodatnih preglavic in čeprav sem kasneje obžalovala svojo ignoranco in si želela stvari vsaj zaključiti z nekakšno spravo, v kolikor sem pač spoznala, da se tako ne morejo nadaljevati) ni zgodilo več nič. In vendar sem, ko sem izvedela, kako je profesor Volk po tem še bolj preziral sloveniste in celo nekaj v zvezi z nekakšno ženo, Bog, pomagaj, skoraj zaključila stvari z grozovitim spektaklom, ki pa mi ga na srečo ni uspelo izpeljati, saj dve (veliko zrelejši in bolj čustveno stabilni) kolegici takrat tega nista dopustili (pa saj ne, da bi dejansko vedeli za kakršno koli ozadje najine tihe vojne) in me držali vsaka na eni strani, da nisem skočila v njegov kabinet in mu podelila nekaj malenkostnih pripomb. In klofut. Čeprav spoštovani gospod profesor verjetno ni izvedel za mojo dobro namero, je dve leti po tem pripetljaju dal odpoved in šel nazaj na inštitut. Tudi za ta del zgodbe sem se vedno počutila krivo.

In takrat sem se čisto zares odločila, da se bom poročila s praslovanskim preglasom. Sicer pa sem v resnici tudi se.

»Gradivo imate na mizi, dečva,« je rekel, kot da sva še vedno leta 2013 in je palatalizacija še vedno samo eden izmed pripomočkov v stiski, tako kot danes to velja za preglas, spet sem se počutila staro 22 let in spet me je spreletel tisti dobro znani srh ob misli na prihodnost: »Fak, kaj pa, če bom na koncu končala tako kot on?«

»Z ostalim pa mislim, da ste tako ali tako že seznanjeni, bodite uspešni,« in že je hotel oditi.

»Nikolaj Volk,« sem nenadoma izustila.

»Ja?« Vdihnila sem in izdihnila in spet vdihnila. Kar nekajkrat. Šele nato mi je uspelo izreči tisto, kar sem potihoma ponavljala v glavi že tretji dan zapored.

»Ni mi všeč, kako sva oziroma kako nikoli nisva dorekla tega, kar je bilo, in vse od tistega večera do danes ne mine en sam dan, da ne bi obžalovala dejstva, da nisem vedela, kako ravnati in kaj storiti.« Gledala sem ga, v upanju, da bo kaj odgovoril in me rešil bremena, da bo rekel, da je že vse oproščeno, ali pa, da še vedno ni prepozno. Tudi to, da me sovraži in prezira iz dna srca, bi še šlo. Vse bi šlo. Razen tega, kar se je v resnici zgodilo.

»Poglejte,« je začel, in to njegovo vikanje, katerega sem preko tikanja s še prejšnjega vikanja že v študentskih letih izumila pravzaprav sama, je bilo že v samem začetku dokaj slab znak, »ko sem bil vaših let, sem se tudi sam tako počutil. Ampak, če vas kaj potolaži, prepričan sem, da ste ravno zaradi tega danes profesorica na faksu. Vem, kako vam je, kolegica. A nã.«

Bila sem premagana.

»Čudno, da ne dečva,« sem še odgovorila, preden je zapustil moj kabinet.

3. Sledi in odrazi praslovanskega preglasa v sodobnih slovanskih jezikih

V resnici sem poroko vedno nekoliko obžalovala, ker zveni zelo žalostno, ko nekemu razlagaš o svojih problemih in nenadoma rečeš »moj mož«, in veliko manj utesnjujoče, če rečeš »moj fant«. Strah pred novimi razočaranji in neuspehom je bil vedno moja šibka točka. Tako kot odnosi. Toda vse načeto tistega večera, ko je padla na domačo mizo kocka s prevelikim številom pik, je

ostala le odprta opcija, ki ji težko pripišeš dejanski obstoj, ker stalno spreminja agregatno stanje in tako veš, da pri Descartesu vse to že ne bi šlo čez. Ker mi je sčasoma postalo jasno, da ne vem, kaj hočem, si tudi v nadaljevanju nikoli nisem upala več načenjati teme o ločitvi. Njemu pa se je verjetno zdelo neumno omenjati nekaj, kar več kot očitno zanj ni bistvenega pomena: *če bi bila enkrat omenjena ločitev res nekaj, kar ni bilo samo enkrat izrečeno v navalu slabe volje in zmede, potem bi to do sedaj že izvedel*. Po neuspelem poskusu soočenja s profesorjem Volkom sem se ponovno vrnila domov in naletela na isto situacijo kot dan pred tem. Sicer pa ni prvič, da me lastni mož ni vzel resno. V resnici me nikoli ni jemal resno: niti takrat, ko sem mu rekla, da ga nočem spoznati, niti takrat, ko sem rekla, da se nočem vseliti z njim, celo takrat ne, ko me je vprašal, če bi se poročila z njim, in sem odgovorila: »Ne.«

Kar nekaj časa po najinem srečanju z Volkom sem si, tako kot v študentskih letih, očitala nezrela študentska občutja, ki so me pustila statično na stalni (in, na žalost, tudi dokaj nizki) čustveno-razvojni stopnji, in se spraševala, kaj to pomeni za moje čustveno življenje. Na koncu ni bil več tako problematičen občutek krivde in sramu, temveč krivda in sram ob občutku krivde in sramu. Verjamem v naključja, zato verjamem, da je vsako naključje vredno zlata in ga je potrebno izkoristiti. In v kolikor nam takrat ne uspe, smo izgubili eno redkih (če ne celo edino) priložnosti, ki so se slučajno zgodile, ko smo bili v naključnem trenutku na naključnem mestu. Brez njegovih zadnjih besed ne morem razrešiti nič, sem si govorila, največkrat kar medtem, ko je Miha vnašal Volkovo gradivo v naše obrazce in ga ob tem neprestano hvalil. Bilo je mučno in bolelo je. Krivda, sramovanje odločitev, samega sebe, svojih dejanj ... Vse to ne spremlja le mladostnikov. Kar je totalno nepošteno.

Sčasoma pa sem le spoznala, da nisem ostala praznih rok, kar se tiče pomožnega orožja. Profesor Volk se je bal tujih predsodkov kot miš kače. In ta kača, ta modras, je bil vselej lahko samo tisti študent, ki je imel kaj povedati o profesorju. Njegov ugled je bil odvisen od tega, da so bili ljudje, ko je šlo za njega, popolnoma brez predsodkov, saj še nobeno zgodovinopisje ni postalo del splošne razgledanosti, če preživeli niso delili svojih zgodb.

In nekega dne, ko je Miha spet hvalil profesorja Volka in vnašal njegove podatke v tabele, sem izkoristila svojo priložnost:

»Veš, profesor Volk je mogoče res genij, toda, kar se tiče osebnih odnosov, je v resnici totalen psihopat.«

»Kaj,« me je zgroženo pogledal Miha. Bilo ga je težko gledati tako razburjenega, ker je bil sicer precej flegmatičen, tokrat pa je tako sunkovito dvignil glavo izza računalnika, da so mu očala skoraj padla na tla. Res ga je bilo težko gledati. Pa čeprav so bila v resnici njihova debela stekla verjetno bolj nevarna tlom kot pa tla njim.

»Ja, emocionalna inteligenca je v njegovem primeru kar najebala.«

»Kaj,« je še enkrat ponovil, enako zgroženo kot prvokrat. Pogledala sem ga in dvoumno skomignila z rameni. Sledil je nekajsekundni premor.

»O, sranje, a sta vidva kaj imela?« In sedaj mi je končno postalo jasno, zakaj je imel svoj irelevanten doktorat obešen v zlatem okvirju sredi najvidnejše stene doma v dnevni sobi. Pa še kopijo v svojem kabinetu na fakulteti. Ravno zdaj sem se zazrla vanjo. Poleg nje je bilo še cel kup na steno obešenih krožnikov z njegovih veselih potovanj. Zlatih, srebrnih, bronastih, steklenih, porcelanastih ...

Vedno sem sovražila njegova pripovedovanja o spominih na daljne kraje, ki jih je obiskal. In vedno sem sovražila ljudi, ki s teh potovanj vedno prinesejo kakšne spominke, da jih lahko obesijo na steno ali položijo na mizo (in sem se ravno zazrla še v kamnito sfingo na njegovi mizi, tik poleg računalnika – res bi jo lahko opazila že prej) in se bahajo s svojimi osvajalskimi podvigi, kot da so Aleksander Veliki, in ne samo neumni turisti, ki se jim domačini rogajo v glavo. Po svoje sem razumela njegovo zanimanje za tuje kulture, saj se je, preden se je odločil za slovenistiko, skoraj vpisal na kulturologijo (in, zelo nerada to rečem, v tem primeru se sliši slovenistika celo kot povsem primerna odločitev), po drugi strani pa mi ni bilo jasno, zakaj ni na tujem kar ostal. Mogoče zbira informacije, kam se je najbolje preseliti po upokojitvi. Ampak kdo bi pa gradil celo življenje stolp v Pisi, če se misli potem preseliti v Kazahstan? Današnja mladina se res dobro drži. Študira, čeprav bo na koncu ali brez službe ali pa v gostinstvu. In to občudujem. Prav zares. Če bi še sama imela v sebi ta dar vztrajnosti in optimizma, bi morda

profesorja Volka še celo prisilila v sodelovanje. Ampak jaz nisem človek, ki bi študiral, zato da lahko nekega dne dela v gostinstvu. Bolj človek, ki ali ne študira ali pa predava o praslovanskem preglasu.

Ko sem mu povedala svojo zgodbo, od palatalizacije do preglasa, pa je samo izdihnil in zmajal z glavo:

»Nič ne bom komentiral vajinega odnosa. Saj sama veš, kako je s tem. Ampak povem ti pa lahko, da tvoja razrešitev ni odvisna od njega.«

»Kako to misliš,« sva bila sedaj že dva zgrožena v kabinetu, polnem razmetanih skript in slovarjev.

»Njegovi osebni problemi, nerazrešena čustva, nevoljnost do razčiščevanja preteklosti, nepripravljenost do odkritega pogovora, to ni del tvoje domene. Tvoj del je odpustiti sebi, razčistiti s sabo in predvsem, ljuba moja, zakaj neki ponavljaš njegove napake in prenašaš stare grehe v svoj sodobni izobraževalni plan?«

»Kako to misliš,« sem ponavljala, kot da gre za glavno, vrhovno frazo Poejevega Krokarja, čeprav sem točno vedela, kaj misli in da ima prav. Pa vendar, *nevermore* ...

»Največji mulci smo mi,« je rekel, »vzgojitelji nove generacije mulcev.«

Dandanes res nihče ni več izviren.

4. Sklep

Nova Gorica, 29. 11. 2019

Spoštovani_e študentje_ke!

Opravičujem se vam za vse težke trenutke, ko nisem bila korektna do vas; trenutke, ko ste potrebovali vzpodbudne besede, pa ste naleteli na žalitve in zaničevanje. Slednje še posebej velja za sloveniste.

Želim, da si v prihodnje, vsakič ko vas bodo na poti do vodnjaka tolkli po glavi z lesenimi vilami, zapojete: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!« in se uprete priložnosti, da bi te vile izpulili gospodi, ki je v resnici še bolj kmetavzarska od kmetov, za katere vas ima, ter z znanjem, zaupanjem vase in lastno vero v svoja

moralna načela stopate naprej proti cilju. Vse dokler ne boste pripravljeni raznašati polnih veder iz vodnjaka med tiste, ki so v resnici žejni človeškosti, pa vendar mislijo, da je kri boljšega okusa – ampak ni vse vino, kar je rdeče barve. Pomnite te moje besede, ki bi jih moral pred mano izreči že moj profesor slovenskega zgodovinskega glasoslovja.

»Ampak profesorica,« se je nenadoma spet oglasil fisti mulec, neumen slovenist.

»Prosim?«

»Ma, ste prepričani, da res ne bi šli z mano na kafe?«

Literatura

Ovca 2016 = Asja Ovca, Praslovanski preglas za pokušino, v: *Razprava za najpametnejše ljudi na svetu*, Ljubljana: Univerzitetna založba Jezikoslovne frustracije, 2016, 20-68.

Ovca 2017 = Asja Ovca, *Preglaševanje puntarskih pesmi iz mola v dur*, Maribor: FML, 2017.

Ovca 2018 = Asja Ovca, Preglas v sodobnih slovanskih jezikih, v: *Primorski izobraženski dnevnik*, Nova Gorica: Kej je zdej, mona, 2011, 24-49.

Alina Špan

Prvi gumb

S srajc kradem gumbe. Prve po vrsti, tiste, ki se zapnejo na vratu. Trgam jih s srajc, ko spijo. Ko se dani in ponorelo ugotovijo, da imajo 20 neodgovorjeni klicev od žene in da je že jutro. Takrat ne opazijo, da na njihovih srajcah manjka prvi gumb. Prvi, tisti, ki se zapne okoli vrata. Odidejo, hitro in glasno, brez poljuba. V pesti stiskam njihov gumb, ko skozi okno spremljam kako prečkajo cesto in iščejo izgovor za njihovo nenadno izginotje. Delal sem draga. S prijatelji smo pili in sem pozabil na čas draga. Varal sem te. Draga. Vsak izgovor je dober, ko te resnica boli in jaz sem za njih kot nož, ki se počasi prebija pod desno lopatico. Če se kdaj razve, kdo so lastniki mojih gumbov. V svojem odsevu vidim kako preračunavam verjetnost, da bo morda svet končno nehal kriviti nedolžne. Nisem žrtev, nikdar, toda tu nisem krivec. Toda oni nikdar ne bodo krivi. Uboge ovčice, ki jih je hudič vodil s poti. Mojo glavo pa bodo okronali s krono iz ledic, moje telo bo za njih vulgarno, umazano, ustnice bodo poosebitev skušnjave in moje besede, kot je vedno bilo, bodo laž, pravljica, ki naj bi me rešila sramote. Kakšne sramote se vprašam, ko gumb odložim na kuhinjski pult in pristavim vodo za kavo. Jaz bom podoba prevare in goljufije, medtem pa bodo oni z ustnicami, ki so tako nežno šepetale moje ime, poljubljali svoje žene in otroke. Kdo mene čaka, ko se ob četrtna dve zvrnem preko domačega praga moje precenjene garsonjere? Moj na pol mrtvi kaktus. Občasno ko me njegova koničasta družba ne zadovolji več, odprem škatlo svojih gumbov. Mamam bi se paralo srce, ko bi videle koliko malih gumbkov je v moji škatlici. Predstavljam si jih, kako se sprašujejo: "Mar je eden izmed njih moj sin? Moj ljubi sin ne bi nikoli. Ampak kaj pa če..." Priznam, misel na zlobne mame, ki se jim para srce me pogreje pri mojem grozljivo strtem srcu. Gumbki padajo skozi moje prste, ko ujamem svoj pogled v odsevu. Mar je moje telo res vulgarno, ko se predajam užitkom prepovedanega mesa? Pa naj bo. Naj bo šminka umazano rdeča in koža pregrešno mehka. Naj jim moj nasmeh stre kolena, da klečijo pred mano. Mene

doma ne čaka žena s kosilom ali otrok z zaupljivim objemom. Za praznike, ko se moja družina veselo zapija, moje telo in srce greje le odeja in poceni vino. Moje solze se skrivajo pod lečami brezbržnosti kot se njihova samozavest plazi po hitrih avtih. Mene doma ne čaka ljubezen, le mrtev kaktus in ukradeni gumbi. Ljubezen, ki jo iščem v vseh njihovih nasmehih in pogledih in kozarcih in dotikih. Njih doma čaka ljubezen, katere vrednost zavržejo kot gnila jabolka s tržnice. Skozi prste mi polzijo strta srca in solze, ki so jih ali jih bodo ti ljubi sinovi povzročili. A vse kar bo ostalo meni bo še ena noč dobrega seksa, jutro strtega srca in življenje svetobolja. Pa seveda moji gumbi.

Tomo Podstenšek

Tehnični in registracija

»Kako je bilo? Si naredil?«

»Ne vem.«

»Kako ne veš?«

»Preden preračunajo, morajo dobit še vse analize laboratorijskih preiskav. Poslali so me domov, rezultat sporočijo do konca dneva. Menda gre na tesno.«

»Ja, sem slišala, da smo spet na trinajstki.«

»Mhm. Pa se je že zdelo, da se je trend obrnil. Januarja smo imeli še oseminsedemdeset milijonov rezerve, se spomniš? Začelo se je že govorit, da bodo tehnični pregledi samo še vsako drugo leto.«

»Eh, to se je vedelo, da ni res. Povej, kako je šlo?«

»Tako – tako. Test fizičnih sposobnosti še kar. Mislim, nisem ravno blestel, to si lahko prestavljaš, sem pa opravil vse naloge. Bolj me skrbi za psiho teste. Nekaterih stvari se nisem mogel dovolj hitro spomnit. In pri nekaterih sploh nisem vedel, kaj natančno hočejo od mene.«

»Saj veš, da vse to še nič ne pomeni. Jaz sem bila ob zadnji registraciji obupna, prepričana sem bila, da ne bom prišla skozi, pa je bilo potem vse v redu. Gre za to, kje si v primerjavi z drugimi.«

»Ja, ampak ti imaš precej boljši količnik.«

Utihnila sem. To je bilo res. Teo je imel na račun slabo plačane službe kontrolorja elektronskih vezij in nizke izobrazbe – končal je samo srednjo poklicno šolo, ko so te še obstajale – precej nizko oceno osebnega prispevka k družbenemu blagostanju. Nižje od povprečja, komaj nekaj nad 0,82. S tem številom bodo pomnožili kombinirani seštevek rezultatov fizičnih in psihičnih testiranj.

Pravila so preprosta. Vsakega od testov je treba opraviti pozitivno, vsaj z zadostno oceno. Če na enem pogrneš, je takoj konec. Če opraviš oba, se njun rezultat sešteje in pomnoži s količnikom osebnega prispevka. Nato se naredi lestvica in potegne črta pri trinajstih milijardah. Tisti, ki so pod njo, so evtanazirani.

Trinajst milijard, to je maksimalno dovoljeno število prebivalcev. Presežek ljudi, katerih interes in pravica do življenja sta zaradi fizično ali duševno zmanjšanih sposobnostih ugotovljena za manj pomembna, je treba odstraniti. Jasno, da nekaj štejejo tudi zasluge – to je tisti količnik osebnega prispevka k družbenemu blagostanju, ki sem ga prej omenila. Multibilijonarjev in zaslužnih politikov, ki imajo količnik po petindvajset in več, seveda ne skrbi pretirano. Najbogatejši Zemljan Leon Dorman ga ima že čez šestdeset. In mu še zmeraj narašča. Kot lastniku več multinacionalk in očetu satelitskega sistema Orion5 se mu posledično pripisujejo nove in nove zasluge za človeštvo, čeprav že vsaj deset let niti s prstom ne migne. Njemu res ni treba skrbeti, če bo opravil naslednji tehnični pregled.

Ozrem se na Tea. Moral bi biti šestdesetkrat bolj zdrav in šestdesetkrat bolj bistrega uma, da bi se lahko enakovredno kosal s takšnimi, kot je Dorman. Opazujem ga, kako strmi v prazno, medtem ko njegovi prsti z grčastimi členki neokretno obračajo elektronsko cigareto in iščejo gumbek za prižig. Ko ga končno najdejo, cigareto hlastno ponese k obrazu. Šele ko poskuša dvakrat neuspešno vdihniti, opazi, da si je vtaknil v usta napačen konec naprave. Obrnem glavo in se pretvarjam, da nisem ničesar videla.

»Marsikdo ima nizek količnik, to še nič ne pomeni ...« rečem.

Teo se nakremži in potisne spodnjo čeljust nekoliko naprej. Potem se razjezi in besno zabriše elektronsko cigareto ob tla, da se prelomi na dva dela. Nekaj časa ju začudeno gleda, nato se skloni, ju pobere in odloži na mizo. »Ni mi jasno, zakaj ne poskušajo raje omejiti zadevo kako drugače. Če je ljudi preveč, bi pač uvedli nadzor nad številom rojstev!«

»To ne bi bilo etično ...« previdno pripomnim.

»A to zdaj pa je?«

Nič ne rečem; oba veva, kako je s to rečjo. Je bila pred dvajsetimi leti ob uvedbi sedanjega sistema kar dolga javna debata. Mednarodno sodišče je na koncu odločilo, da bi bilo poseganje v prosto odločanje o reprodukciji nesorazmerna kršitev človeških pravic. Mislim, da je prevagal argument, da so v 20. stoletju nekaj podobnega počeli komunisti na Kitajskem. Nihče ni hotel tvegati, da bi ga zmerjali s komunistom. Sicer bi se najbrž tudi pri evtanaziji šibkejših in družbeno manj

koristnih ljudi dalo potegniti kakšno zgodovinsko vzporednico, ki pa očitno ni bila tako zelo moteča. Nekaj je bilo konec koncev treba storiti, a ne?

»Morda se pa trend prirastka spet obrne,« neprepričljivo pripomnim.

Ja. Morda. Malo verjetno. Ljudje ne umirajo več dovolj hitro, tehnološko-zdravstveni napredek je zvišal pričakovano življenjsko dobo ... Če ne bi bilo evtanazije, bi najbrž vsi dočakali vsaj sto let. No, mogoče ne ravno vsi in ne ravno sto, osemindeset pa zagotovo.

Teo otopelo strmi v prazno, njegov pepelnato sivi obraz je zdaj popolnoma brezizrazen. Izgleda, da ni več jezen. Zdi se, da ga ni več niti strah. Kaže, da se je že vdal v usodo. Videti je, da je pravzaprav že klinično mrtev.

Prime me, da bi skočila k njemu, ga prevrnila hrbet in mu dala umetno dihanje, preden bo prepozno. Z rokami bi enakomerno pritiskala na njegov prsni koš, da bi znova pognala njegovo opešano srce. Kolikokrat je že treba izmenično narediti eno in drugo? Čeprav sem svoj čas, pred tridesetimi ali štiridesetimi leti, opravila izpit prve pomoči, si moram priznati, da nimam pojma, kako poteka oživljanje, zato nazadnje ne storim ničesar.

»Glej, vse bo še v redu!« ga poskušam potolažiti – ali pa skušam potolažiti sebe, kaj pa vem. »Samo da prideš še letos skozi, potem pa bova naredila načrt. In se ga tokrat tudi držala! Začela bova redno telovaditi. Pa bolj zdravo se bova prehranjevala. Nič alkohola, več zelenjave in sadja ... Ob večerih ne bova gledala butastih filmov in serij, ampak bova igrala različne miselne igre, brala knjige, počela stvari, ki pomagajo pri ohranjanju kognitivnih funkcij in vzpodbujajo delovanje možganov ...«

Teo rahlo pokima, a izraz na njegovem obrazu se še zmeraj ne spremeni.

»Pred naslednjim pregledom ti bova kupila nevronski pospeševalnik in novo sintetično ledvico, pa bo!« se na vso silo trudim ostati pozitivna.

»Saj nimava denarja za to,« tiho zamrmra.

Obmolknem. Res ga nimava.

Pred mučno tišino naju reši Teov mobilnik, ki tiho zapiska. Spogledava se. Napravo počasi potegne iz žepa in jo negotovo obrača med prsti, kakor je prej počel z elektronsko cigareto. Potem mi jo brez besed pomoli. Roka mu opazno podrhtava. S težavo pogoltnem slino in odprem sporočilo.

»Dvanajst milijard petsto deset milijonov in še nekaj drobiža ...« na glas preberem njegovo zaporedno številko v registru prebivalcev. Iskreno sem presenečana, da je imel še toliko rezerve.

V Teovo truplo se počasi vrača življenje. Sicer je še zmeraj bolj podoben zombiju, ki je pravkar priplezal iz groba, kot pa čisto pravemu človeškemu bitju, ampak si bo že opomogel.

»No, vidiš, sem vedela, da te je čisto po nepotrebnem skrbelo!« ga potrepeljam po ramenu; nekaj mi preprečuje, da bi ga lahko objela, malo bom še počakala, da na njegov obraz vrne več barve in da dokončno zadihava z polnimi pljuči.

Teo se zateglo nasmehne in izpusti skozi nosnice dolg izdih olajšanja.

»To morava proslavit,« reče.

»Bi šla kam ven na večerjo?«

»Po pravici povedano sem preveč izmučen. Kaj če ostaneva kar doma in v miru pogledava kak film?«

»Prav, kot želiš. Rdeče ali belo?«

»Rdeče. «

Odpravim se v kuhinjo in pritisnem tipko na hladilniku. Potem si premislim in vzamem iz shrambe buteljko; danes si lahko menda privoščiva nekaj boljšega in ne tisto ceneno brozgo iz avtomata.

»Pa prinesi še vrečko čipsa!« zaslišim Teov glas, ki je zdaj že povsem normalen in brezskrben kot običajno.

Nisem več navajena nalivanja iz steklenice, zato mi rdeča kaplja vina zdrkne po njenem grlu ter naredi na belem pultu okrogel krvav madež. Hitro ga obrišem s prstom, ki ga nato obliznem. Okus je trpek in sladek obenem. Dober letnik, pomislim. Nato naložim hrano in kozarce na pladenj ter pohitim proti dnevni sobi.

PREVODI

Nikola Šimić Tonin (prevedla Andreja Hrašćanec)

Zvezde na doseg roke

na drugi strani roba noči sva se ustavila
oddaljene ulice molčijo
onkraj javne razsvetljave
v globini tišine

življenje se prične tu
pod starim hrastom
na grobi tkanini
ki se razprostrira pod nama

očarana s toploto srečanja teles
midva
s prepletenimi rokami v boju s strastjo
ki se odvija
pod razširjenimi vejami hrasta
ki naju skrivajo pred zvezdami

na robu travnate postelje
sosledi boja privlačnosti
strah od ločitve
odhoda ustnic v poljubu
jezika v narcisi

soba
z vonjem po blazini

skozi nos nezasitno grabi zrak
z ustnicami obiskuje goloto telesa
v večernem sprehodu
po njenem telesu
ki se nesebično nudi

užitki pohote

z objemom se razteguje
prisotnost moje drage
na travnati postelji
pred očmi zvezd
med listjem se skrivajo
čarobne strasti
dva duha v svoji steklenici noči
bi bili z veseljem vrženi
v ocean vesolja

z namenom sladkosti srečanja
požiramo se

igra telesa

samo ona se tako igra
po strunah mojega bitja

kaj je pesem nad pesmimi
v primerjavitakšnega igranja
v izložbi mojega uma

ljubezniski kadri se vrtijo
okoli mojega telesa se ovija
nebeškakačavrnenanazajv raj

utopljen v njenih dojkah
začutimleko
omamljen s prebujenostrastjo
v naletu tega ženskega demona
katerega prinosim do oltarjaljubezi

tečemo po taktuteles

melodija nočnegavetra
s strunamilistja na hrastovih vejah
mešaritemnajinihosebnosti

združujeva se
v zvezdah na dosegu roke

Alena Begić (prevedla Natalija Milovanović)

Zapor

Spoznali sva se, ko sem bila stara deset. Igrala sem se s sorodniki, na stopnicah v njihovi hiši, in nenehno sem čutila, da me kot, v katerem je stala, opazuje. Bila je majhna in morala je imeti kakih šest let.

Povabila sem jo, da se pride igrati z lutkami in vprašala, kako ji je ime ter od kod je. Imena ni razkrila, ali pa tudi. Nisem si ga zapomnila, ker vem, da se je zlagala. Rekla je, da živi v zaporu.

Ko je odšla, sem gledala, kje je ostala. Kam se je skrila.

Izginila je, ko je priznala, od kod prihaja. Vsem odraslim sem povedala to smešno zgodbo – o punčki, ki živi v zaporu. Vsi so se smejali, kakopak, ker je bila smešna zgodba. A nihče je ni videl – otroci se z njo niso igrali.

Preden smo šli domov, sem preverila avto. Ni je bilo notri pa sem preverila pod sedeži ter med njimi. Nikjer nisem ničesar videla. Mogoče, ker je bila tako majhna.

Čutila sem, da me koti gledajo.

Ko smo prišli domov, sem se spraševala, kako je lahko prišla, če je nisem videla sedeti in izstopiti iz avta. Toda to ni bilo pomembno. Pomembno je bilo, da je ona videla mene. Tako je tudi prišla.

Doma je bilo vzdušje svečano, ker smo imeli gostjo. Čeprav nje nikjer ni bilo. Pazila sem, kako stopam, da je ne bi kje pohodila. Konec koncev bi mi ona lahko naredila marsikaj.

Nisem vedela, zakaj mi je sledila. Najbolj smešno od vsega je bilo, da mi niti ni sledila. En sumljiv pogled je zadoščal, da mi naprti to dogajanje. Poskušam se spomniti, kako se je to lahko zgodilo. Prvo kot prvo, zakaj sem jo ravno jaz morala ogovoriti? A vendar, čeprav sem jaz prva spregovorila, me

je ona nagovorila. Jaz se nisem želela pogovarjati z njo, toda ona me je tako grozljivo gledala, da sem morala izvedeti, za kaj gre. Ko sem jo pa vprašala, mi je odgovorila čudno in zlohотно. Mar naj vse to razumem zgolj kot naključje? Ona je mirno sedela tam in samo čakala, da mi reče kaj takega. Ja, v to sem povsem prepričana; potem ni izustila ene same besede več. Ta izgovorjena beseda je morala imeti nek pomen. V prvih trenutkih strahu sem pomislila, da me namerava ubiti in da si že sama prerokuje lastno usodo: življenje za rešetkami. Koliko je sploh imelo smisla iskati zunanji motiv; zlo in mistika sama ustvarjata motive.

Ona je gotovo začutila, koliko sem se tresla v njeni bližini in gotovo je že tam, iz kota, medtem ko sem se igrala z lutkami, zavohala moj strah.

Jaz vem, da ni prišla z mano. Za to imam dovolj zdrave pameti. Toda zaradi vsega tega že ne bom nehala biti prepričana, da je prišla za mano. Pridno gojim svoje strahove in se ničesar ne bojim. Razen Naključja; ravno zato, ker je zgolj naključje.

Povsod so me pekli njeni pogledi in nenehno sem pazila, kod stopam. Pazila sem, kako se dotikam sten, ker bi jo lahko poškodovala, medtem ko čepi tam v neki luknjici. Tako je majhna, da se lahko zavleče kamor koli in opazuje. Bila je celo na ravnih stenah, brez izboklin od ometa, ker se je znala sploščiti kot komar, speštan z muholovcem. Hotela sem jo vsaj enkrat videti, veliko, v njeni pravi podobi – takšno, kakršna je obstajala v mojem spominu. Sunkovito sem se obračala nazaj v želji, da bi jo vsaj enkrat ujela nepripravljeno, toda bila je tu, samo ko jaz nisem gledala. In samo jaz sem jo videla, ker sem vedela, da je nevidna.

Pred spanjem sem preverjala pod posteljo, v omari in pod blazino. Ponoči nisem mogla spati, ker sem morala gledati. Ne vem, kaj bi lahko storila iz kaprice.

Mnogo let pozneje, že odrasla in nekoliko bolj zrela, se pogosto ujamem, kako pred spanjem preverjam posteljo, omaro in prostor pod blazino. Pogosto niti ne vem, zakaj. Samo nejasno slutim, da me nekdo, tudi ko ne vem, gleda.

STRIP

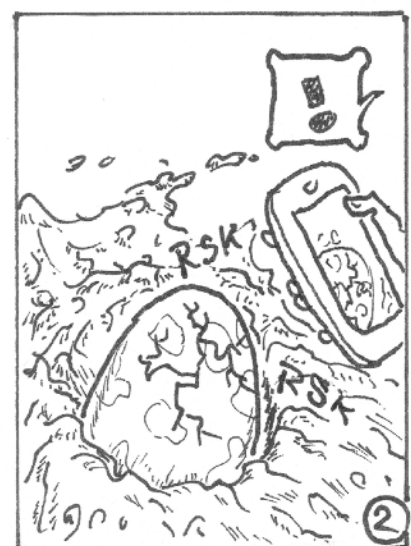
PINA & BLOGU POHVALJANJA

AVTOR

uu

GRM

CVI!
CVI!

MOJ LJUBI PINAFOLK,
PRVI VESOLJEC,
IZLEŽEN NA ZEMLJI!

PINA! KAKO SI DRZEŠ SNEM-

POZABI TO, MELEJA.
RAJE V GNEZDO POGLEJ!

LJUBI
MOJ
OTROK!

MAMA!
MAMA!

NA LAS STA SI PODOBNA...

PO BOŽJI MILOSTI
SEM SE TI
IZLEGEL, MAMA.

MI S PLANETA KALUŽ
PRENAŠAMO NA POTOMCE
TUDI DELE SVOJE
DUŠEVNOSTI IN MISELNOSTI.

OJEJ.

ATA MILOST TI BO
ODVZETA, ČE BOŠ
ŠE NAPREJ BIVALA
V TEM BRLOGU
POHUŠANJA!

KAŽE, DA JE TVOJE
GENE PODEDOVAL
BOLJ...

JANZENISTIČNO?

TVOJA SOSTANOVALKA
PROSTITUIRA
SVOJE ŽIVLJENJE
VSEM NA OČEH!

ŠE EN, KI SE
ZGRAŽA NAD
POŠTENIM
ZASLUŽKOM.

B(R)LOG

Izposojevalka besed

Urša Majcen

Razrasla se bom

razrasla se bom kot bršljan
da bom polnila ulice
ceste
parke
moje vitice bodo prepredale strehe
in listi bodo rumeneli z zimo
razrasla se bom po gozdovih
sadovnjakih
nabrežjih
da bom posedala po klopicah
in plezala po starih deblih
razrasla se bom kot bršljan
pokrila svet z vsem svojim zelenjem
takrat bom
tako velika da me ne bo več nikjer

(pesem je objavljena v naši aprilski številki, ki jo najdeš [tukaj](#))

Ob prebiranju Uršine pesmi se mi je zazdelo, da je v digitalnih časih človek res kot bršljan. Sega na vse strani, želi biti vsepovsod. Žene se za veliko stvarmi, doseči želi ogromno in še več in nazadnje na zemljevidu svoje vseprisotnosti ne najde več pravega sebe, se izgubi, saj ga definira preveč stvari, da bi se zložil v celoto in se svetu pokazal kot individuuum. Z razraslostjo svojih interesov in z željo po opaženosti se vedno bolj pogreza v morje enakosti, kjer z ničemer ne izstopa, ampak se na obale javnega zliva enakih

barv kot vsi ostali. V današnjem svetu se na videz zdi, da se lahko vsakdo razrase v neskončne širjave, le malokdo pa na poti poganjanja v svet vzbrsti/zacveti v bolj živih barvah, vidnih že od daleč. Zame je najlepši in najžlahtnejši način izstopanja iz povprečja oziroma enakosti literatura. Z njo

in v njej se najdeš, definiraš svoje mesto v svetu, se postaviš na ogled in v pozicijo, ko se z intimnim razgaljenjem – pa najsi gre za pisanje poezije, proze ali zapisov o prebranih knjigah, ki so jih napisali drugi, popolnoma daš v trenutni življenjski prostor. Literatura je obleka, tolažba, nagrada, zemljevid do vedno novih krajev, zdravilo, skrivališče in še marsikaj. Z njo si lahko hkrati kdorkoli in najbolj ti.

Sama sem literarna nomadka že odkar pomnim in literatura je zame (že bila) vse zgoraj našteto. Literarne svetove raziskujem s pomočjo knjig, spleta, ustnega izročila in prebiranja literarnih revij. Le-te sem v zadnjem času na novo odkrila – mogoče niti ne sama, razkrile so se same s krasnimi vsebinami, večjo (spletno) dostopnostjo in s krasnimi novimi podobami. Prebiram večino slovenskih literarnih revij, papirnatih in spletnih, na dve sem naročena, še dve bolj ali manj redno kupujem. Tudi v tuje kdaj pokukam, saj se mi zdijo krasna priložnost za odkrivanje literarnih okruškov sveta, iz katerega prihajajo. Rada odkrivam nove, mlade glasove literature, rada jih še komu predstavim. Če sem se v literarne svetove najprej podala kot poslušalka, ko mi je bica Ana prebirala pravljice, pesmice, novice iz časopisov, napise z embalaže praška in še (marsikaj), sem pot po njih nadaljevala še kot bralka, zapisovalka prebranega, pesnica, povezovalka literarnih dogodkov, recenzentka, vodja projekta Pesniška olimpijada in pripovedovalka zgodbic moji najljubši poslušalki, štiriletni hčerki Izi. Ona je pravzaprav razlog, da sem po dolgih letih občasnih zapisov o prebranem, najprej v zvezke, potem na

virtualni papir bloga, spletnih časopisov in platform, pričela svojo ljubezen do branja in prebranega namensko širiti predvsem preko Instagrama (pa tudi Facebooka in Twitterja). V pripravi je tudi spletna stran, neke vrste literarno pribežališče za vse tiste, ki literaturo čutijo enako, kot jo čutim sama. Če sem že v realnem življenju v odnosu do literature vse zgoraj naštetu, sem v paralelnem svetu, svetu knjig, ko vanje stopam z vsakodnevnim branjem, še mnogo več. Sem bojevnica, ubežnica, čarovnica, ljubimka in kraljica. Sem perica, varuška, borka za človekove pravice. Sem raziskovalka, znanstvenica in odpadnica. Sem žena, mama, prijateljica, sovražnica in učiteljica. Sem popotnica v vedno novih zgodbah. Kajti branje je potovanje in knjige te ponesejo v nešteto svetov.

izposojevalka besed

Izposojevalka besed:
[Instagram](#) - [Facebook](#)

Iza in mami bereta:
[Instagram](#) - [Facebook](#)

V B(r)log lepo vabim Sandro Dobnikar, ki ustvarja krasne knjižne vsebine na Instagram profilu @dozadnjestrani, spodbuja k branju z organiziranjem poletnega binga in s knjižno verigo ter vodi insta bralni klub @mi.beremo, kjer skupaj prebiramo anglosaksonsko književnost in o njej razpravljamo.

NOVI ZVON

Glavna in odgovorna urednica:

Nina Kremžar

Uredništvo za poezijo:

Veronika Šoster

Uredništvo za prozo:

Alex Kama Devetak

Zarja Vršič

Strokovna sodelavka – lektorica:

Karolina Zgaga

Oblikovanje, prelom in naslovnica:

Alex Kama Devetak

Nina Kremžar

Letnik IX, številka 1

(februar 20)

ISSN: 2385-9687

Revija deluje pod licenco creative commons.